

Stéphane Audeguy
—
Wij, de anderen

Roman

Vertaling Tatjana Daan

Cossee
Amsterdam

De vertaler ontving voor deze vertaling een werkbeurs
van het Nederlands Letterenfonds.

Deze vertaling is gepubliceerd met steun van
het Franse ministerie van Buitenlandse Zaken,
het Institut Français des Pays-Bas / Maison Descartes
en de Banque-Paribas.

Oorspronkelijke titel *Nous autres*
© 2009 Éditions Gallimard, Parijs
Nederlandse vertaling © 2010 Tatjana Daan
en Uitgeverij Cossee bv, Amsterdam
Omslagillustratie © Margot Hattingh, *Bird Man* / Cape Gallery
Boekomslag Marry van Baar
Typografie binnenwerk Aard Bakker, Amsterdam
Druk HooibergHaasbeek, Meppel

ISBN 978 90 5936 544 5 | NUR 302

We wandered lonely as a cloud
William Wordsworth in de versie van Bruce Chatwin

*We are the music makers,
And we are the dreamers of dreams*
Arthur William Edgar O'Shaughnessy

*Maar wij, voor wie de wereld het vaderland is,
zoals voor de vissen de zee*
Dante

Wij, op deze zwarte weg van de Masai Mara, en in de roes van de vermoeidheid een stilstaande jeep. Een hijgend jachtluipaard heeft zich hier uitgestrekt om de nacht af te wachten, die spoedig zal komen, om zonder herinnering het bevriende duister af te wachten waarin de belofte van een dolle, geluidloze jacht ritselt. Tegen de wind in kruipen, voor niets en niemand zichtbaar, dan de angstaanjagende sprong en de lange botten die kraken, en op de roze tong het rode zout van het bloed. In de nacht van het jachtluipaard het koortsachtige rennen van de gnoes, radeloos opgejaagd in een maanloos niets. De hele dag hebben de gidzen de begerige toeristen karkassen getoond die zwart zagen van de uitzinnige vliegen, en in de magere bomen waarin de verstandigste roofdieren hun prooi omhoog weten te hijsen om rustig te eten, schommelen koploze skeletten, door de lichte bries in beweging gebracht. In het diepst van de nacht, die blind is voor het vergoten bloed, de lichte rillingen van de lange worsteling met de dood als de beesten naar de grote acacia's worden gesleept. Maar voorlopig is de nacht nog niet gevallen, de dag heeft de overhand op deze zwarte weg in de

Masai Mara, de dag is het rijk van de mens, niet van jachtluipaarden die zich op hun zij hebben uitgestrekt.

De chauffeur heeft de motor van de Pajero afgezet om zijn klanten het dier te laten bekijken. Eerst zijn ze teleurgesteld. Ze kunnen hun ogen niet geloven. In de boeken uit hun kindertijd, op de door de chocolade-industrie aangeboden plaatjes, op de zandpistes van rondtrekkende circussen, en zelfs in de dierentuinen leek het jachtluipaard wilder, trotser, authentieker. De toeristen dachten hier toch echt hun eerste wilde roofdier te zien. Maar dit exemplaar toont zich niet in zijn volle pracht, het is vuil en schurftig. Het dier lijkt ronduit kaal zonder de pompeuze muziek en zonder de vertraagde opnamen van fraaie natuurdocumentaires, zonder de welluidende stemmen waardoor de in hun bankstellen weggezakte kijkers zich gewoonlijk laten meevoeren. Zo beginnen de bezoekers van het nationale park door te krijgen dat dit jachtluipaard in feite hun laatste is, en als ze die lastige gedachte iets verder uitdiepen, zullen ze zelfs niet kunnen geloven dat ze een jachtluipaard hebben gezien, en misschien zullen sommigen onder hen uiteindelijk begrijpen dat het onmogelijk is een jachtluipaard te zien. Maar dit is natuurlijk wel een heel onprettige gedachte en zij wordt verjaagd, door foto's te nemen, door het luie beest te filmen, en wij die weten dat beelden blind maken en liegen, wij die weten dat ze alleen al door hun hoeveelheid de wereld hebben versleten, wij houden een grondsmaak over in onze mond, en als we ogen hadden zouden we heel wat tranen vergieten.

En gelukkig doen alle inzittenden van de op tien meter van de weg in het gras geparkeerde Pajero er het zwijgen toe. Die stilte is een kans. We hadden vast ongelijk dat we het zo zwart zagen. Sommigen begrijpen wat een jachtluipaard is, voorzover het de mens mogelijk is te begrijpen wat

een jachtluipaard is, zijn flanken hol als de wangen van een dode, de geur van het dier in golven aangedragen door de avondhitte. En hoe langer de bezoekers naar het roofdier kijken, en hoe meer de volmaaktheid van zijn aanwezigheid hen treft, hoe meer hun aanwezigheid in dat stinkende voertuig dat langzaam afkoelt in het vallende donker, in dat om onduidelijke redenen knarsende metaal, in die muffe dampen van plastic en benzine, op hen drukt; en ze zouden willen uitstappen, niet om het dier dichterbij te naderen, maar om zich te ontdoen van die weerzinwekkende verbondenheid met dat nu ineens obscene gemotoriseerde voertuig, met dat rare beest, dat monster van vernuft waarin nog geen twintig jaar oude elektronische systemen zich aan zij bevinden met het wiel dat er tienduizend jaar op heeft zitten, de Pajero die sinds de ochtend het landschap vervuult, waarmee ze op alle wegen van het reservaat de bandensporen steeds gevaarlijker uithollen, zodat ze al gauw om de diepste ervan heen moeten rijden, waarbij ze nieuwe sporen trekken en de wegen verplaatsen als gruwelijke, koppige wormen die vruchteloos de aarde doorploegen, ja, uit schaamte een mens te zijn, de denkbeeldige mogelijkheid uit te stappen, in doodsverachting op het roofdier af te lopen, maar uiteraard komt niemand de auto uit, sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog veracht niemand in Europa nog de dood.

Toch droomden ze ervan de zwarte, zware grond van de Masai Mara te betreden, het territorium van het jachtluipaard te delen, en een paar minuten lang waren ze niet verstandiger dan de gnoes die om op hun gemak te grazen elk jaar de rivier de Mara oversteken, waarin de krokodillen voor hun ogen meer van hun soortgenoten doden dan ze kunnen verslinden; en zelfs in de jaren dat er voldoende gras is op de plek waar ze zich bevinden, volkomen ongestoord,

in Tanzania, steken de gnoes over, tegen het gezond verstand in handhaaft het stompzinnige trekinstinct zich bij de gnoe net als bij het menselijk geslacht, ook al kent iedereen de oude, verschrikkelijke, waar gebeurde verhalen over het jachtluipaard dat een sprong van vijf meter maakte en een gezicht verbrijzelde voor hij werd neergeschoten, en over het andere jachtluipaard dat in de savanne verdween met de arm van een man, die het er levend van afbracht.

En in de meest reptilische kronkels van hun hersenen bewaren de toeristen een spoor van razende vluchten en oeroude angsten, ze weten dat ze hun raam dicht zouden moeten laten, ze zijn er niet zo zeker van of ze zoveel van het jachtluipaard houden dat ze hem als gnoe willen dienen, zoals die arme Roy, van Siegfried en Roy, die na zeven jaar van wolkeloos geluk op een dag bij zijn nek werd gegrepen door de leeuw Montecore en de coulissen van het Mirage Hotel in werd gesleept, op de Strip van Las Vegas. Vanaf dat moment strijden twee theorieën met elkaar. Waarvan de ene simpelweg stelt dat de leeuw was teruggekeerd tot zijn oorspronkelijke cultuur, leeuwen zijn ook niet gek, een cultuur die er in de kern in bestaat gnoes te eten zelfs als de gnoe in kwestie een Duitse tweevoeter zonder veren en een goochelaar is; dat van een leeuw niets anders te verwachten valt dan de instinctieve expressie van zijn allerdiepste leeuw-zijn. De andere theorie beweert dat Roy gewoon was gestruikeld en dat de brave Montecore hem dus in veiligheid had willen brengen door hem voorzichtig bij zijn nekvel te pakken zoals alle katachtigen dat met hun jongen doen, helaas niet wetend dat de nek van een tweevoeter zonder veren, goochelaar en Duitser, noch de vacht, noch het vet, kortom niet de gezonde stevigheid heeft van die van een leeuwenwelp, helaas niet wetend dat de *Homo sapiens sapiens* een kwets-

baar zoogdier is, kwetsbaarder dan alle andere, het slechtst uitgerust om te overleven, dat hij juist als gevolg van die zwakheid het sterkste schepsel op de aardbol is geworden, en dus had Montecore met de beste dierlijke bedoelingen ter wereld een flink stuk van zijn schouder afgescheurd, volmaakt onverschillig voor het gegil van de oude dames met lichtpaarse haren die in rijen in de zaal zaten.

Vervolgens was het allemaal misgelopen vanwege de beveiligingsmedewerkers van het Mirage Hotel die niet echt getraind zijn in het overmeesteren van leeuwen, en Montecore had de schedel van zijn dresseur gekraakt als een walnoot; deze zou nooit meer praten en lopen als voorheen, en het mag al een wonder heten dat de ingenieuze chirurgie van de mens zijn leven heeft gered doordat met zorg een derde van zijn hersenpan dat zijn hersenen gevaarlijk samendrukte werd uitgezaagd, waarna dat vreemde reliek onder een in zijn eigen buik aangebrachte incisie werd geplaatst om allergische afstoting te voorkomen, in afwachting van betere tijden voor een mogelijke transplantatie. En wat Montecore betreft, zijn leven werd gespaard aangezien Roy, die hem zelf had grootgebracht, gedurende de hele aanval had geschreeuwd hem niets aan te doen, *don't harm the cat*, daarna was hij in coma geraakt en men had deze laatste wens gerespecteerd, ook al betekende het ongeluk het einde van de carrière van de illustere Siegfried en Roy; Siegfried van zijn kant had niet de moed en evenmin het cynisme door te gaan zonder Roy, en de directie van het Mirage Hotel, die tot dan toe duur betaalde voor hun in de wereld unieke optreden, had niet aangedrongen, ondanks de dagelijkse inkomstenderving, ondanks de afgeleide opbrengsten die niet meer binnenkwamen, *the show must go on*, maar voortaan zonder hen. Vervolgens had het duo zich teruggetrokken

in Little Bavaria, hun kasteel in Nevada, met hun tweeëndertig tijgers en hun vijftig leeuwen, waaronder de arme Montecore, die zich sindsdien volkomen kalm heeft betoond, even kalm als een jachtluipaard dat zich rond vijf uur 's middags heeft uitgestrekt op een donkere weg in de Masai Mara, en wij denken soms aan Roy, op zijn zweeftocht door de grijze nacht van het coma.

En dus zijn de toeristen op deze donkere weg nog nooit zo dicht bij een wild dier geweest en tegelijk nog nooit zo ver ervandaan. Sinds het ochtendgloren hebben ze door het raam van hun portier de savanne afgespeurd, ze hebben geprobeerd die te vangen in de lachwekkende troebele cirkel van hun verrekijker, ze hebben ondanks het gevaar naar buiten geleund om de fauna in beeld te brengen, in te lijsten, op te zetten, ze hebben geweldige camera's, en zodra binnenkort nog nieuwere modellen op de markt komen, zullen die in hun plaats mee op vakantie gaan, ze zetten hun grote ogen op van kippen in de toeristische legbatterij, die ogen zo glorieus dicht bij hun befaamde hersenen met een cilinderinhoud van vijftienhonderd kubieke centimeter, die de bewondering afdwingen van de slimsten onder de chimpansees. En de enige keer dat ze een hele dag lang in de buurt van een dier konden komen, het was een zebra, was het dood. De leeuwen hadden het karkas achtergelaten; eromheen, in kringen opgesteld, de hyena's, de gieren en de toeristen, een echt wereldcongres, de beste specialisten in rottende kadavers bijeen in de geur van bloed, stront en ingewanden, door de scharminkelige roofvogels in stukken gescheurd.

Terug in zijn hotelkamer in Nairobi opent Pierre, die een van de klanten van de Pajero was, op goed geluk een toeristische gids. Hij komt te weten dat het woord safari reis betekent. Zo nemen de dingen een aanvang.

1

Een paar dagen later, eind mei 2006, bevindt Pierre zich in het centrale mortuarium van Nairobi. Het is de tweede keer in zijn leven dat hij zijn vader ziet. De man is zestig en dood, uiteraard. Pierre is drieëndertig. Die leeftijd zit hem op een stomme manier dwars, het is die van Christus; hij vindt de vergelijking kwetsend. Hij heeft tot dan toe niet veel van zijn leven gemaakt, hij heeft het doorgebracht als een van die doorschijnende zeeorganismen die zich op grote diepten verborgen houden en die, al rondzwevend in hun natuurlijke milieu, onderhevig aan zwakke en onbestemde bewegingen, zich voeden met zowat niets, hij had zich simpelweg overgegeven aan de bezigheden die worden verwacht van een lid van de middenklasse van zijn land, Frankrijk, moeder van de wapens en de wetten, van de rechten van de mens en de consument, vrije tijd, school, beroepsopleiding, het leven van een weldoorvoede bijenlarf, stompzinnig en te benijden als dat van een varken in een fokkerij.

Pierre loopt naar de marmeren tafel waarop het lichaam is neergelegd, tot het middel bedekt met een lichtblauwe doek. Het lukt hem niet geëmotioneerd te zijn. Hij probeert